

דבר הבמאי: אלירן אליה

לפני מספר שנים מצאתי את עצמי תופס פעם בשבוע רכבת מתל אביב לבאר שבע, ופוגש קבוצת נערים שהיו כלואים במצבי רוח, ובמעצרי בית, בשביל לנסות ללמד אותם משהו על קולנוע. הנערים הגיעו למפגשים כתנאי לשחרורם העתידי, ולא כי באמת רצו.

מהר מאוד הבנתי שאם ברצוני לחדור לליבם, עלי לפנות אל מנהיג החבורה, נער בן 17 שעונה לשם עדן. אני ועדן נהיינו חברים טובים, ולאחר זמן מה הרגשתי שחבורת הנערים נמשכת יותר ויותר אל העולם האחר שניסיתי להציג בפניהם. בסוף הקורס הקבוצה יצרה ביחד קליפ, אותו כתב וביים עדן. הקליפ מגולל את סיפור חייהם, והוא מסתיים ברצח. בתום אותם המפגשים הרגשתי לראשונה שיש לנערים תקווה, שלמרות הכול החיים ממשכים הלאה, אבל מסתבר שאנחנו לא חיים בעולם מתמטי, העולם בנוי מנסיבות.

שנה אחר כך מצאתי את עצמי פותח עיתון וקורא שעדן יושב בכלא, הוא הרג בדקירות סכין את השכן שלו, ונשפט למאסר עולם.

שבוע הסתובבתי כסהרורי, לא ידעתי איך להכיל את מה שקרה לאותו נער מיוחד שלמדתי ואהבתי להכיר, ואז הבנתי, שאני חייב לספר את הסיפור של הנערים המנותקים, עדן הוא סיפור על נער מכאן ועכשיו, מישראל של היום, סיפור אחד, קטן, על ילד אחד בסיכון, כמו שאני הייתי, גדלתי כמו עדן ואני חי כמו אסי, וזה הסיפור שלי, סיפור על איש מנותק ששואף להושיע נוער עבריין דרך אומנות ועל נערים מהורהרים שלא מצליחים להיוושע.

ההזדהות היא מהמקום שגם אני הייתי נער "בסיכון" – אז הסרט הזה הוא אמנם אוסף של סיפורים על נערים שאני מחנך, אבל זה בעצם על עצמי.

קולנוע זה כלי מרפה, לפעמים גלגל הצלה, נשק ומגן לנערים ונערות אשר מגיעים ממצואות חיים קשה, ובתיכון באור יהודה, כשהיה צריך לבחור מגמה, בחרו בשבילי וביחד עם שאר המופרעים שלחו אותי לקולנוע, זה לא עניין אותי, רציתי לסיים את מה שצריך ולהמשיך אלאה, אבל נשאבתי למדיום וגיליתי שמה שאני רוצה לעשות בחיים זה לעשות סרטים, לאחר הלימודים בקמרה אובסקורה חזרתי ללמד קולנוע בתיכון שלי באור יהודה, להעלות את אותם סיפורים של נערים מנותקים על המסך הפך להיות מרכז חיי. שבעה נערים מהסרט הם תלמידים שלי בעבר ובהווה.

"מוטלים בספק" נותן ביטוי לגיבורים שקולם לא נשמע, סרט על הלא מודע של החברה הישראלית, אבל הנערים האלה קיימים ונוכחים ומשמיעים את קולם ואת סיפורם, ובסרט הם אינם מוטלים בספק, אלא נוכחים בהווייתם.

אלירן אליה

אלירן אליה הוא מחנך, תסריטאי ובמאי. הוא נולד ב-9 בפברואר 1985 באור יהודה. למד קולנוע בקאמרה אובסקורה. יוצר סרטים ומלמד קולנוע בתיכון באור יהודה. בין סרטיו: "דפיקה בדלת", סרט קצר (2013). "קשת בענן", דרמת טלוויזיה (2012), "ניחוח של חנה", סרט קצר (2010), "15 שניות", סרט קצר (2009).

נקודות אפשריות לדין לקראת המפגש:

- איזו השפעה יש בעיניכם למורים ומדריכים על תלמידיהם מעבר להעברת החומר הנלמד?
- מי בעיניכם משפיע יותר על נערים ונערות בגיל התיכון, המורים או ההורים שלהם?
- עד כמה לדעתכם יכול סרט עלילתי (סרט שתסריטו נכתב מראש ומופיעים בו שחקנים) לתאר מציאות אמיתית, ללמד אותנו משהו על החיים האמיתיים, או ללמד אותנו משהו על החיים שלנו?
- האם לדעתכם יש פערים בישראל בין המרכז לבין שאר חלקי הארץ? באילו קשיים עשוי להתקל אמן תל אביבי שיבוא להדריך קבוצת נוער בדרום?

עיבוד לאחר המפגש:

- מה הרגשתם במהלך הצפייה? מה הפתיע אתכם? מה היה צפוי? מאיזו סצנה בסרט הכי התרגשתם? צחקתם?
- מדוע לדעתכם קוראים לסרט "מוטלים בספק?"
- האם המפגש עם הבמאי העמיד באור אחר את מה שהרגשתם בזמן הצפייה בסרט?
- האם גם אתם מרגישים לפעמים כמו עדן מול הוריהם? מתי למשל?
- האם גם לכם יש או היו יחסים עם מורה או מדריך כמו לאסי ועדן?
- כיצד לדעתכם השפיעה על הסרט העובדה שאלירן אליה הוא מורה בתיכון ועבד בעבר עם נוער בסיכון?
- מה ההבדל בחוויית הצפייה בין סרט כמו "מוטלים בספק" לסרט בדיוני לחלוטין כמו "שומרי הגלקסיה", "ספיידרמן" וכד'?
- כיצד תתארו את יחסי עדן ואמו? כיצד יחסים אלה משפיעים על יחסי עדן ואסי?

אפשרות להפעלה:

דמיינו ש"מוטלים בספק" היא סדרת טלוויזיה מרובת פרקים וכל פרק מציג יחסי תלמיד/ה ומורה. התחלקו לקבוצות או צמדים. כל קבוצה תמציא סיפור או תבחר סיפור מהחיים, שיכול להתאים לפרק הבא בסדרה וממחיזה סצנה מתוכו.